

บทที่ 4

รูปแบบและโครงสร้างของคณะกรรมการ ระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม

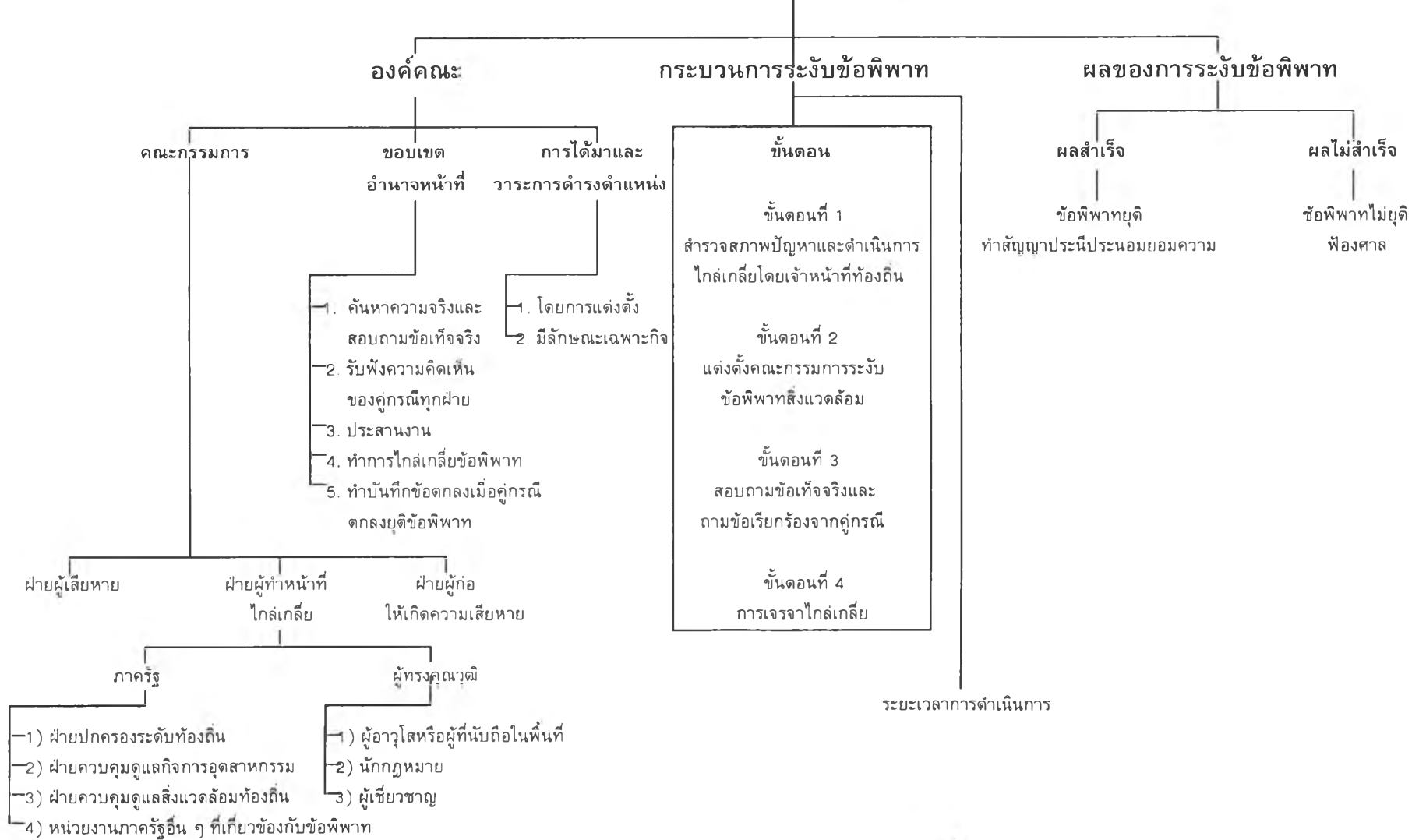
ในการดำเนินการเพื่อเรียกร้องให้มีการชดเชยเยียวยาความเสียหายของผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเป็นผลกระทบจากการปล่อยทิ้งของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมกีดกันการเรียกร้องให้มีการระงับการทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมิให้สูญเสียมากไปกว่าเดิมก็ดี หรือการเรียกร้องรวมตัวกันของกลุ่มนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประชาชนเพื่อให้ผู้ก่อมลพิษหรือผู้เป็นต้นเหตุให้เกิดความเสียหายทำการฟื้นฟูให้สภาพแวดล้อมกลับคืนสู่สภาพเดิมก็ดี ไม่ว่าจะได้อำนาจการเรียกร้องหรือร้องเรียนไปยังหน่วยงานหรือเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ก็ดี หรือเรียกร้องหรือร้องเรียนต่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขตามพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2457 ก็ดี หรือการใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลกีดกันการดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าวนี้น่าจะมีกระบวนการและขั้นตอนที่ยู่ยากซับซ้อนดังได้กล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุนี้การวิจัยฉบับนี้จะได้หาแนวทางในการระงับปัญหาความขัดแย้งหรือข้อพิพาทในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยการนำวิธีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมมาใช้เพื่อให้เกิดผลดีและสร้างความพึงพอใจให้แก่คู่กรณีทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น หรือแม้แต่ประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศอินโดนีเซีย ได้ให้ความสำคัญกับการไกล่เกลี่ยประนีประนอมในรูปแบบของคณะกรรมการในการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม โดยได้บัญญัติกฎหมายเพื่อให้ประชาชนได้นำไปใช้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้บางประเทศกำหนดให้ถือว่าวิธีการดังกล่าวเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการระงับข้อพิพาทก่อนที่คู่กรณีจะใช้สิทธิทางศาล

สำหรับโครงสร้างของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมของไทยที่จะนำเสนอในงานวิจัยฉบับนี้ จะวิเคราะห์ถึงเฉพาะโครงสร้างในระดับเบื้องต้นที่มีข้อพิพาทกันในระดับท้องถิ่น ซึ่งหากสามารถที่จะหารูปแบบโครงสร้างของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทในระดับท้องถิ่นที่ดีและเหมาะสมได้แล้ว ย่อมส่งผลให้ปัญหาข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ท้องถิ่นสามารถระงับลงไปได้ด้วยดีอันจะทำให้คู่พิพาทไม่ต้องนำข้อพิพาทเป็นคดีฟ้องต่อศาลให้ยุ่งยากต่อไป

4.1 องค์ประกอบของโครงสร้างคณะกรรมการระดับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบของโครงสร้างของคณะกรรมการระดับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมที่จะนำมาประกอบการวิเคราะห์ ประกอบด้วย องค์คณะของคณะกรรมการ กระบวนการระดับข้อพิพาท และผลของการระดับข้อพิพาท (ดู ภาพที่ 4)

โครงสร้างคณะกรรมการรับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 4 โครงสร้างคณะกรรมการรับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม

4.1.1 องค์คณะของคณะกรรมการ เป็นกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม ภายใต้โครงสร้างของคณะกรรมการนี้ องค์คณะผู้ทำหน้าที่ระงับข้อพิพาท ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้ คือ

4.1.1.1 ฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้แทน ผู้ที่ได้รับความเสียหาย หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งได้รับผลกระทบจากการบริโภคสิ่งแวดล้อม เป็นพิษอันเกิดจากการปล่อยทิ้งของเสียที่มีได้มีการบำบัด หรือบำบัดแล้วแต่ยังไม่ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ออกสู่สิ่งแวดล้อมและสะสมอยู่ในสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งผลจากการปล่อยทิ้งของเสียดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ตลอดจนทรัพย์สินของบุคคลเหล่านั้น

หากได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมโดยมีผู้ได้รับความเสียหายเป็นกรรมการร่วมด้วย จะทำให้สามารถเจรจาร่วมกันเพื่อให้เกิดข้อยุติและสร้างความพอใจให้แก่คู่กรณีระหว่างกันได้ เนื่องจากผู้ได้รับความเสียหายสามารถที่จะตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับข้อเสนอในจำนวนค่าชดเชยความเสียหายที่ฝ่ายผู้เป็นต้นเหตุแห่งความเสียหายเสนอ ทั้งยังสามารถเจรจาต่อรองกันเพื่อให้เกิดผลดีเป็นที่ยอมรับกันทั้งสองฝ่าย และเป็นไปตามความต้องการของคู่กรณีระหว่างกัน ซึ่งประเทศอินโดนีเซียได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการไตรภาคีเพื่อร่วมกันระงับข้อพิพาทโดยมีฝ่ายผู้เสียหายเป็นองค์คณะด้วย ทั้งนี้ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทไว้ใน The Environmental Management Act 1982 มาตรา 20 วรรคสอง

นอกจากผู้ได้รับความเสียหายจะเข้าเป็นกรรมการด้วยตัวเองแล้ว ยังสามารถแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้แทนดำเนินการแทนได้ สำหรับผู้ที่จะเป็นผู้แทนของผู้เสียหายนั้น ในบางครั้งอาจเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่มีบทบาทสำคัญในด้านการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ก็ได้ : 7j องค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านั้น ย่อมจะรู้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีและโดยหลักการทำงานของพวกเขา ก็คือมุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิของประชาชนในพื้นที่ เพราะฉะนั้น จึงน่าจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการปกป้องรักษาสิทธิของผู้เสียหายได้ดี แต่ทั้งนี้ ย่อมอยู่ในการตัดสินใจของผู้เสียหายที่จะมอบหมายให้องค์กรพัฒนาเอกชนเป็นตัวแทนของตนหรือให้ผู้อื่นหรือจะดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยด้วยตนเอง

4.1.1.2 ฝ่ายผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้กระทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษไม่ว่าจะเป็นปัญหาอากาศเป็นพิษ น้ำเน่าเสีย ฯลฯ ซึ่งเป็นอันตรายต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนประชาชนที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกับแหล่งมลพิษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมที่มีได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมอันมีผลพวงมาจากการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมที่มีของเสียจากการผลิต (waste product) โดยปราศจากการบำบัดแล้วปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม ทำให้ของเสียเหล่านั้นสะสมอยู่ในสิ่งแวดล้อมจนกระทั่งก่อให้เกิดปฏิกิริยาเป็นโทษต่อธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม และก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย และทรัพย์สินของประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนั้น ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายจึงต้องรับผิดชอบในการปล่อยทิ้งของเสียดังกล่าวที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงและรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ที่ได้รับผลร้ายจากการบริโภคสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษนั้น ดังนั้น ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายจึงเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในฐานะเป็นคู่พิพาทที่จะต้องเข้ามาเป็นองค์คณะของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทตามโครงสร้างนี้ เพราะวัตถุประสงค์ของการระงับข้อพิพาทในรูปแบบคณะกรรมการเป็นการเปิดโอกาสให้ คู่กรณีที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามีส่วนร่วมในการเจรจาเพื่อให้ข้อพิพาทยุติลงด้วยดีและเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายได้ชี้แจงแสดงเหตุผลอันเป็นการเปิดเผยถึงความบริสุทธิ์ใจว่ามิได้มีความตั้งใจที่จะให้เกิดความเสียหายอันมีผลมาจากการกระทำดังกล่าวและยอมที่จะรับผิดชอบต่อความเสียหายโดยการเสนอจำนวนเงินสำหรับการชดเชยความเสียหาย ทั้งสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองว่าจะดำเนินการตามที่คู่กรณีอีกฝ่ายเรียกร้องได้มากน้อยเพียงใด หรือไม่ การให้ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายร่วมเป็นองค์คณะในคณะกรรมการระงับ ข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมด้วยนั้น ได้มีความเห็นสนับสนุนจากกลุ่มบุคคลเป้าหมายทุกกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นด้วยการสัมภาษณ์ โดยมีความเห็นร่วมกันว่าผู้ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อปัญหาข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ซึ่งหากให้ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายร่วมในการเจรจาดกลงกับผู้ได้รับความเสียหายตามความต้องการของคู่กรณีทุกฝ่าย ก็จะสามารถทำให้ข้อพิพาทยุติลงได้ด้วยดี ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาและอินโดนีเซียได้ยอมรับให้ฝ่ายผู้ก่อให้เกิดความเสียหายเข้าร่วมเป็นกรรมการฝ่ายหนึ่งในการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมด้วย ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3

4.1.1.3 ฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย เป็นฝ่ายที่ไม่มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในข้อพิพาท บุคคลที่ควรจะเข้าร่วมเป็นผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยนั้น

จะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของความเป็นกลางเป็นอันดับแรกซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีความเห็นคล้ายกันเกี่ยวกับคุณสมบัติของฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ดังนี้คือ

คุณลักษณะของบุคคลที่จะเป็นฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยจะต้องเป็นที่ยอมรับนับถือของคู่กรณีทุกฝ่าย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามารถในการประนีประนอมข้อพิพาทสามารถรวมยอมให้คู่พิพาททุกฝ่ายยอมเจรจาตกลงซึ่งกันและกัน ต้องไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในข้อพิพาทนั้น ๆ และมีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเภทที่พิพาทนั้น ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการพิจารณาปัญหามลพิษท้องถิ่นไว้ตามมาตรา 16 แห่งกฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งจากมลพิษ ค.ศ.1970 ว่าต้องเป็นผู้มีการศึกษาดีเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษและเป็นผู้ที่ได้รับความนับถือในท้องถิ่น

ดังนั้น บุคคลที่เหมาะสมในการเป็นกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย จึงอาจได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

1) องค์กรภาครัฐระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อุตสาหกรรมจังหวัด หรือผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรม สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาข้อพิพาท

1.1) นายอำเภอ มีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายในหลายสถานะ กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายอำเภอเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นสาขาของราชการบริหารส่วนกลาง มีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายของราชการส่วนกลางเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายแห่งรัฐ โดยมีหัวหน้าบังคับบัญชา คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 มาตรา 54 นอกจากนี้ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2536 เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ได้กำหนดให้นายอำเภอเป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีภาระหน้าที่และอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายให้การปฏิบัติหน้าที่ในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยกฎหมาย ดังความในมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 กล่าวคือ นายอำเภอต้องบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายแก่ผู้กระทำความผิดในกรณีที่นายอำเภอในฐานะเป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เมื่อได้พบเห็นการกระทำใด ๆ ที่เป็นการ

ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และนายอำเภอได้ประสานงานไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงแล้ว และพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย บทบัญญัติมาตรานี้ระบุให้นายอำเภอมีอำนาจบังคับการแก่ผู้กระทำผิดได้ในหลายกรณี เช่น การสั่งปรับ หรือการสั่งให้หยุดหรือปิดการดำเนินกิจการ หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบการ เป็นต้น

นอกจากนี้ นายอำเภอยังมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบสุข การบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชนในท้องที่ที่ตนปกครองโดยตรง ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาตรา 108 และมีอำนาจในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ราษฎรที่มาร้องทุกข์ต่อนายอำเภอ ซึ่งนายอำเภอต้องช่วยเหลือตามสมควร ตามมาตรา 87

แม้ว่ากรอบอำนาจของนายอำเภอในการเปรียบเทียบความเสียหายทางแพ่งที่มีจำนวนเงินที่พิพาท 20,000 บาท ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาตรา 108 ซึ่งเป็นอำนาจโดยตรงของนายอำเภอก็ตาม แต่การให้นายอำเภอเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการระงับข้อพิพาทในกรณีนี้มีใช่เป็นการกระทำในฐานะนายอำเภอตามกฎหมายฉบับดังกล่าว แต่เป็นการกระทำในฐานะที่เป็นหนึ่งในคณะผู้ทำหน้าที่ใกล้เคียงอันเป็นบทบาทของการเป็นกรรมการคนหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่ที่มีอยู่ ทั้งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 4 กำหนดให้นายอำเภอเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่น ดังนั้น ในกรณีดังกล่าวนี้จึงไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนเงินที่พิพาทกัน เพราะนายอำเภอมิได้กระทำในฐานะเป็นนายอำเภอตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวโดยตรง เพราะฉะนั้นนายอำเภอจึงเหมาะสมที่จะเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการชุดนี้ด้วย

1.2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล หมู่บ้านที่เกิดเหตุซึ่งอยู่ในความดูแลของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

หากกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นกรรมการในคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมจะทำให้มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือแก่คู่พิพาท เนื่องจากตามบริบทของสังคมไทยแต่เดิมเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นในตำบลก็ดี ในหมู่บ้านก็ดี และคู่พิพาทหรือคู่กรณีที่มีข้อขัดแย้งกันไม่อาจตกลงกันได้ ก็มักจะดำเนินการร้องขอให้กำนันก็ดี ผู้ใหญ่บ้านก็ดี

เป็นผู้ทำหน้าที่ไกลเกลี่ยข้อพิพาทให้ แต่ทั้งนี้มิข้อยกเว้นเฉพาะในบางพื้นที่ที่มีการพัฒนา มากจนมองข้ามความสำคัญของกำหนด ผู้ใหญ่บ้านไป เช่น กรุงเทพมหานคร

1.3) ฝ่ายควบคุมดูแลกิจการอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมจังหวัด หรือผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบ ในการออกใบอนุญาตประกอบการอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 ส่วนผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบในการออกใบอนุญาต ประกอบอุตสาหกรรมและการจัดการสิ่งแวดล้อมโรงงานภายในเขตนิคมอุตสาหกรรม ตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 จึงเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวข้องในการที่จะให้ข้อมูลหรือความเห็นเกี่ยวกับข้อพิพาท

1.4) ฝ่ายควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงาน สิ่งแวดล้อมภาค เป็นหน่วยงานในราชการส่วนกลางที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม เป็นผู้รักษาการ พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้จัดแบ่งสำนักงานนโยบายและแผน สิ่งแวดล้อม ไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

- 1.....
9. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก
10. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
11. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคใต้
12. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ

โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคไว้ ดังนี้

ก. ประสานงานในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและควบคุมมลพิษในเขต พื้นที่รับผิดชอบ

.....

ง. ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบคุณภาพ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบ

จ. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมและความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

ฉ. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ในปี พ.ศ.2536 มีการจัดตั้งสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคทั้ง 4 ภาค โดยมีหน้าที่เพิ่มเติมดังนี้

- ให้ความสนับสนุนจังหวัดในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การควบคุมมลพิษ และการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด
- ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและประสานการดำเนินการกรณีเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2539 มาตรา 5 ได้แบ่งสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคจากภาคที่ 1-4 เป็นภาคที่ 1-12 และมาตรา 6 (9-20) กำหนดอำนาจหน้าที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 1-12 ดังนี้ คือ

(ก) ประสานงานและให้คำแนะนำในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การควบคุมมลพิษ และการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(ข) ประเมินสถานภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอแนะการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองและเขตควบคุมมลพิษ

(ค) ติดตาม ตรวจสอบ และจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(ง) ส่งเสริม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และให้บริการข้อสนเทศด้านสิ่งแวดล้อม

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

เมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของสิ่งแวดล้อมภาคดังกล่าวที่มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและประสานการดำเนินการกรณีเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว จะเห็นได้ว่าเมื่อประชาชนผู้ได้รับความเสียหายอันมีผลกระทบจากการปล่อยทิ้งของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งในท้องที่ส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีเจ้าพนักงาน

ควบคุมมลพิษจากส่วนกลาง ย่อมร้องเรียนต่อสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคให้ดำเนินการช่วยเหลือเพื่อสั่งให้โรงงานยุติการกระทำดังกล่าว หรือเรียกให้ชดใช้ค่าเสียหาย จึงควรนำสิ่งแวดล้อมภาคเป็นคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมด้วย

1.5) หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาข้อพิพาท กล่าวคือ หน่วยงานใดที่จะเข้ามาเป็นกรรมการจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ เพื่อให้ข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำในเรื่องที่พิพาทนั้น เช่น กรณีที่พิพาทกันเกี่ยวกับโรคของสัตว์เลี้ยงที่ได้รับผลกระทบจากการปล่อยของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม อาจแต่งตั้งให้ปศุสัตว์เข้าร่วมเป็นกรรมการเพื่อให้ความเห็นหรือคำแนะนำ เป็นต้น

ฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยในส่วนภาครัฐที่จะประกอบขึ้นเป็นองค์คณะในคณะกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรพิจารณาจากคุณสมบัติและสถานะของบุคคลต่าง ๆ เหล่านั้น จากการสอบถามความคิดเห็นกลุ่มบุคคลเป้าหมายในพื้นที่ศึกษาได้สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าร่วมเป็นองค์คณะเพื่อทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ย เพราะเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยความเป็นระเบียบของสังคม กลุ่มบุคคลที่เห็นด้วยว่าควรมีภาครัฐเข้าร่วมในการเจรจาไกล่เกลี่ย ได้แก่ กลุ่มผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

อย่างไรก็ตาม มีความเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง ได้แก่ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) กลุ่มผู้ได้รับความเสียหาย และกลุ่มนักวิชาการ เห็นว่าองค์คณะฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าร่วม เพราะเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่มีความเป็นกลางมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง แต่ควรให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นเพียงผู้ดำเนินการจัดให้มีคณะกรรมการและอำนวยความสะดวกในการจัดให้มีการเจรจาไกล่เกลี่ย แต่ไม่มีหน้าที่ในการร่วมเจรจาไกล่เกลี่ย

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับความเห็นของฝ่ายแรก เนื่องจากว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐโดยเฉพาะฝ่ายปกครองมีอำนาจหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุข รักษาความสงบสุขของสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งการเจรจาไกล่เกลี่ยแม้จะมีใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายโดยตรงของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ แต่การเจรจาไกล่เกลี่ยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการทำหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขของเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้แก่ราษฎรในเขตการปกครองของตน ซึ่งหากคิดว่าองค์กรฝ่ายปกครองท้องถิ่นอาจมีความลำเอียงในการร่วมเจรจาไกล่เกลี่ยแล้ว

ก็ยังมีอีกกลุ่มหนึ่งขององค์คณะกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ที่น่าจะสามารถถ่วงดุลย์ความยุติธรรมกันได้

2) ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเหมาะสมแก่การเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม ได้แก่บุคคลเหล่านี้ คือ

2.1) ผู้อาวุโสหรือบุคคลที่คนในท้องถิ่นที่เกิดเหตุให้ความนับถือ เช่น ครู หรือพระสงฆ์ ซึ่งในสังคมชนบทไทยให้ความเคารพนับถือมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากสังคมชนบทไทยเป็นสังคมที่มีลักษณะแบบเครือญาติ จะสังเกตได้ว่าเมื่อมี ข้อพิพาทเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภายในครอบครัวหรือระหว่างชุมชนก็ตาม คู่กรณีมักจะ พากันมาขอให้ครูหรือพระสงฆ์ในหมู่บ้านช่วยเจรจาไกล่เกลี่ย ดังนั้น ผู้อาวุโสจึงไม่จำเป็น ที่จะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพียงอย่างเดียว แต่อาจเป็นบุคคลที่คนใน ท้องถิ่นหรือประชาชนให้ความเคารพนับถือเชื่อฟังและยอมปฏิบัติตาม ในกรณีที่หาก ข้อพิพาทเหล่านั้นไม่ถึงขนาดที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการเพื่อตรวจสอบพิสูจน์ ผลของความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้อาวุโสย่อมเป็นกรรมการในคณะกรรมการได้หากว่า ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นมีลักษณะเล็กน้อยไม่ยุ่งยากซับซ้อน ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ในพื้นที่ศึกษา กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม เห็นพ้องกันว่ากรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ควรเป็นผู้ที่ประชาชนในพื้นที่ที่เกิดปัญหาข้อพิพาทให้การยอมรับและให้ความเคารพนับถือ

2.2) นักกฎหมาย แม้ว่ารูปแบบคณะกรรมการระงับข้อพิพาทจะไม่เป็น แบบพิธีการหรือขั้นตอนที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน เพราะเน้นการใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ย ในลักษณะที่ไม่เป็นทางการที่ไม่น่าจะมีนักกฎหมายเข้าร่วมเจรจาไกล่เกลี่ยด้วย แต่ผู้วิจัย เห็นว่าควรมีนักกฎหมายเป็นองค์คณะร่วมด้วย เนื่องจากนักกฎหมายจะเป็นผู้ที่รู้กฎหมาย รู้สภาพบังคับของกฎหมาย รู้จักการกำหนดประเด็นปัญหาที่จะดำเนินการเจรจากัน สามารถ ที่จะให้ความคิดเห็นชี้แนะว่าข้อเจรจานั้นขัดต่อกฎหมายหรือไม่ ข้อตกลงนั้นสามารถ จะนำมาบังคับได้ตามกฎหมายหรือไม่ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญแก่นักกฎหมายในการกำหนดให้เป็นคณะกรรมการร่วมด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นฐานของ ชาวอเมริกันที่เป็นชนชาติที่มีความรักและหวงแหนสิทธิของตน เมื่อสิทธิของตนถูกระทบ กระเทือนย่อมจะเรียกร้องทวงสิทธิคืนมา จึงเห็นความสำคัญของนักกฎหมายที่จะเป็น ผู้รักษาสีทธิให้แก่ตน หลังจากมีการเจรจาดกลงกันได้แล้วข้อพิพาทยุติลง โดยมีการทำ ข้อตกลงเพื่อมิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เปรียบเสียเปรียบกันในเชิงกฎหมาย หรือแม้แต่ประเทศ ญี่ปุ่นได้กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการพิจารณาปัญหามลพิษท้องถิ่น มาตรา 16 ว่า

กรรมการส่วนหนึ่งเป็นนักกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากอาจารย์สอนกฎหมาย อดีตผู้พิพากษา ทนายความ จึงควรให้มีนักกฎหมายเป็นองค์คณะฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ประenomข้อพิพาท

ในกรณีนี้จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มเหล่านี้เห็นด้วยว่าควรมีนักกฎหมายเป็น องค์คณะฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย เพราะนักกฎหมายจะเป็นผู้รู้ประเด็นปัญหาและสามารถ พิจารณาหาแนวทางที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย ส่วนความเห็นของกลุ่มเป้าหมาย อีกฝ่ายหนึ่ง มีความเห็นว่า นักกฎหมายไม่ควรเข้าเป็นคณะกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ ไกล่เกลี่ย เพราะเห็นว่า หากให้เข้ามาเป็นกรรมการจะทำให้ข้อพิพาทไม่สามารถยุติลงได้ เพราะจะมีการนำเอากฎ ระเบียบ และข้อกฎหมายมาเป็นตัวชี้้นำ

2.3) ผู้เชี่ยวชาญ ในกรณีที่ข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจากปัญหา มลพิษสิ่งแวดล้อมบางครั้งจำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้เฉพาะในแต่ละสาขา ไม่ว่าจะเป็นด้าน การแพทย์ การปฏิบัติการทางเคมี นักระบาดวิทยา เพื่อตรวจสอบค้นหาความ สัมพันธ์ระหว่างเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายกับความเสียหายที่ได้รับว่ามาจากการกระทำ ของโรงงานอุตสาหกรรมหรือแหล่งชุมชนที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ เพราะในปัญหา ข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากมลพิษโรงงานอุตสาหกรรมในปัจจุบันมีการนำเอา เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ มีการใช้สารเคมีเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิต ซึ่งจะมีของเสีย ที่เป็นพิษเหลือจากการผลิตและแพร่กระจายออกสู่สิ่งแวดล้อม จึงต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ ในการค้นหาความจริง ซึ่งประเทศอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับผู้เชี่ยวชาญในการเข้าร่วม เป็น a team เพื่อช่วยในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท สำหรับความเห็นของ กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ศึกษามีบางกลุ่มเห็นว่า ความเสียหายอันเกิดจากการได้รับอันตราย จากการปล่อยทิ้งของเสียลงสู่สิ่งแวดล้อมจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัยและทรัพย์สินของผู้ได้รับความเสียหาย ซึ่งในการพิสูจน์หรือตรวจสอบว่า ผู้ได้รับความเสียหายเหล่านั้นเจ็บป่วยหรือได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย หรือทรัพย์สินอันมีสาเหตุมาจากมลพิษตกค้างในสิ่งแวดล้อมซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่มี ความรู้ความสามารถในปัญหาพิษเรื้อรังนั้น ๆ เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง มากที่สุด จึงควรมีผู้เชี่ยวชาญเป็นองค์คณะด้วย

อย่างไรก็ดี ความเห็นของอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าผู้เชี่ยวชาญควรเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูล ทางวิชาการแก่คณะกรรมการ ไม่ควรเข้าร่วมในการเจรจาไกล่เกลี่ย เพราะเป็นเพียง ผู้ที่จะให้ข้อมูลสนับสนุนการเจรจาไกล่เกลี่ยเท่านั้น ในกรณีนี้ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะพิจารณาตาม ข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนกรรมการที่ประกอบขึ้นเป็นองค์คณะ จากโครงสร้างของ คณะกรรมการที่ได้กล่าวข้างต้น จะประกอบด้วยผู้เสียหายหรือผู้แทน 1 คน ผู้ก่อให้เกิด ความเสียหายหรือผู้แทน 1 คน ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยที่เป็นภาครัฐ 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน รวมเป็น 9 คน ซึ่งในส่วนของกรรมการผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยอาจมีจำนวนเพิ่มขึ้น 2 คน ดังนั้น จึงควรให้มีจำนวนกรรมการอยู่ในระหว่าง 9-11 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภท ของข้อพิพาทเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการของคณะกรรมการ ซึ่งในประเทศ ญี่ปุ่น ตามกฎหมายที่ชื่อว่า “Law for Dealing with Conflict of Pollution 1970” กำหนดให้มีจำนวนคณะกรรมการอยู่ในระหว่าง 9-15 คน โดยขึ้นอยู่กับขนาดของมณฑล ส่วนสหรัฐอเมริกาและอินโดนีเซียมิได้มีการกำหนดจำนวนองค์คณะโดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งอาจให้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงของข้อพิพาทแต่ละเรื่อง ซึ่งจะอยู่ในระหว่าง 10-15 คน

4.1.2 ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การดำเนินการจัดตั้ง คณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการระงับข้อพิพาท ด้วยวิธีการเจรจาไกล่เกลี่ย โดยมีบุคคลอื่นเป็นผู้ทำการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทเพื่อให้ คู่กรณีได้มีโอกาสทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน และสามารถตัดสินใจกันเองตามข้อเสนอ ที่แต่ละฝ่ายจะได้เสนอให้แก่กัน ซึ่งอำนาจหน้าที่ของกรรมการที่ต้องรับผิดชอบมีดังนี้ คือ (ดู ภาพที่ 4)

1) ทำหน้าที่ค้นหาความจริงหรือสอบถามข้อเท็จจริง การทำหน้าที่ ในประการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอันเป็นที่ยุติเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น คู่กรณีที่เกี่ยวข้อง จำนวนความเสียหาย และผู้ที่ต้องรับผิดชอบ ในความเสียหายอันเป็นผลที่เกิดขึ้นนั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำหน้าที่เจรจา ไกล่เกลี่ยต่อไป จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลเป้าหมายในพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ในประการนี้ไว้ และในประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อนที่คนกลางที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาทจะมีการค้นหาความจริง (fact finding) เพื่อให้ได้ข้อยุติสำหรับเป็นข้อมูลในการเจรจาไกล่เกลี่ยให้คู่กรณียอมรับ ซึ่งกันและกัน

2) ทำหน้าที่รับฟังความคิดเห็นของคู่กรณีทุกฝ่าย เพื่อประมวล ข้อมูลและจะได้ทราบความต้องการของคู่กรณีแต่ละฝ่าย ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายในพื้นที่ศึกษาเห็นด้วยที่จะให้คณะกรรมการทำหน้าที่นี้

เพราะจะเป็นการเปิดโอกาสให้คู่กรณีทุกฝ่ายได้ชี้แจงแสดงความคิดเห็นอันจะเป็นหนทางนำไปสู่การระงับข้อพิพาทด้วยดี

3) ประสานงาน โดยทำหน้าที่ประสานงานกับคู่กรณีทุกฝ่ายตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทเพื่อสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่พิพาทกัน หรือในบางครั้งจะเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ปัญหามลพิษทางน้ำ อาจเชิญเจ้าหน้าที่จากกรมเจ้าท่า ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางน้ำเพื่อให้ความคิดเห็นหรือให้คำปรึกษา

4) ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อให้คู่พิพาทหรือคู่กรณีมีทางที่จะปรองดองและตกลงกันได้ในที่สุด จากการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มคนในพื้นที่ศึกษา ปรากฏว่าทุกกลุ่มเห็นด้วยที่จะต้องกำหนดให้มีการทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ย เพราะถือว่าเป็นหน้าที่หลักของคณะกรรมการ ซึ่งแม้ในประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย ได้ให้ความสำคัญในการทำหน้าที่ดังกล่าว

5) ทำบันทึกข้อตกลงเมื่อคู่กรณียอมรับให้ข้อพิพาทยุติ โดยมีนักกฎหมายเป็นกรรมการเพื่อดูว่าข้อตกลงที่ทำระหว่างกันนั้นขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งอย่างใดหรือไม่ ทั้งนี้เพราะนักกฎหมายจะเป็นผู้รู้กฎหมาย รู้สภาพบังคับของกฎหมาย รู้ประเด็นปัญหาที่จะดำเนินการเจรจา กัน สามารถที่จะให้ความคิดเห็นและชี้แนะเพื่อหาแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาหรือโน้มน้าวให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายหาจุดที่ต้องการร่วมกัน เพื่อที่จะช่วยไกล่เกลี่ยให้เกิดการรอมชอมและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการเจรจา ประนีประนอม การทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นด้วยว่าควรให้มีการทำความตกลงตามเหตุผลดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ความเห็นของกลุ่มนักวิชาการที่เห็นว่า กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยไม่ควรใช้อำนาจในการทำความตกลงใด ๆ เพราะเห็นว่าการทำความตกลงควรเป็นเรื่องของคู่กรณีเท่านั้น

4.1.3 การได้มาและการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ สำหรับการได้มาของกรรมการจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะให้กรรมการเข้ามาทำหน้าที่ระงับข้อพิพาท เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นและคู่กรณีขอให้มีการตั้งคณะกรรมการ การได้มาซึ่งกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยจะต้องพิจารณาคุณสมบัติประกอบกับขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ สำหรับการได้มาของกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรมาจากการแต่งตั้งนั้น กลุ่มเป้าหมายทุกฝ่ายจากการสัมภาษณ์เห็นด้วยกับวิธีการนี้ ซึ่งความเห็นนี้

ประเทศญี่ปุ่นได้ยอมรับให้คณะกรรมการมาจากการแต่งตั้ง โดยผู้ว่าการมณฑลเป็นผู้แต่งตั้ง ตามกฎหมายเกี่ยวกับความขัดแย้งจากมลพิษ ค.ศ. 1970

ส่วนอีกฝ่ายหนึ่ง เห็นว่ากรรมการผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรให้คู่กรณีเป็นผู้เลือก เพราะต้องการให้ได้กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยที่เป็นที่เคารพนับถือของคู่กรณี ทั้งสองฝ่ายเพื่อให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาอันจะทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยมีประสิทธิภาพและสามารถยุติข้อพิพาทได้

ผู้วิจัยเห็นว่าคณะกรรมการควรมาจากการแต่งตั้งโดยพิจารณาจากคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาทำหน้าที่เป็นกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ทั้งจะต้องพิจารณาถึงประเภทของข้อพิพาทว่าเกี่ยวข้องกับปัญหามลพิษใด เช่น ปัญหามลพิษทางน้ำ อาจแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านปัญหามลพิษทางน้ำเป็นกรรมการร่วมด้วย

เมื่อพิจารณาจากองค์คณะของคณะกรรมการตามโครงสร้างของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า กรรมการที่เป็นองค์คณะในส่วนขององค์กรภาครัฐส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ซึ่งตามหลักการแบ่งอำนาจการบริหารในระบบบริหารราชการแผ่นดิน ราชการที่อยู่ในสังกัดราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ระดับสูงขึ้นไปตามสายการบังคับบัญชา

อำนาจบังคับบัญชา เป็นอำนาจที่ผู้บังคับบัญชาใช้ควบคุมการตัดสินใจหรือการวินิจฉัยสั่งการ และการปฏิบัติของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง รวมถึงอำนาจให้ความดีความชอบและลงโทษทางวินัยต่อผู้ใต้บังคับบัญชาตามที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าเหมาะสมภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ของกฎหมาย¹

เมื่อพิจารณาตามหลักการแบ่งอำนาจบริหารแล้ว นายอำเภอเป็นหัวหน้าที่มีหน้าที่ดูแลอำเภอซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาค สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย อันเป็นสาขาของราชการบริหารส่วนกลางและอยู่ภายใต้การบริหารงานของจังหวัด

¹ พรชัย รัตมีแพทย์, หลักกฎหมายปกครองท้องถิ่นไทย, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538), หน้า 8.

ซึ่งจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ดูแลบังคับบัญชาสั่งการข้าราชการที่อยู่ในจังหวัด นอกจากนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดยังเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย จึงถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชานายอำเภอ และข้าราชการไม่ว่าจะสังกัดกระทรวงใดก็ตาม หากเมื่อปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดโดยอ้อมอยู่ใต้อำนาจการบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ๆ

นอกจากผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้บังคับบัญชานายอำเภอและกำกับดูแลกำหนดผู้ใหญ่บ้านโดยผ่านนายอำเภอซึ่งเป็นองค์กรภาครัฐแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดยังเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ที่มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 72, 73, 74 ที่จะสั่งการให้ผู้เป็นต้นเหตุแห่งความเสียหายหยุดการกระทำที่เป็นการทำลายต่อระบบสิ่งแวดล้อม โดยมีอำนาจที่จะไม่ออกใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการกำจัดมลพิษหรือมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบภายในโรงงานประกอบกับมีภารกิจที่จะต้องบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎรโดยมอบหมายให้นายอำเภอ ซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาดำเนินการแทนแล้วรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดตามลำดับชั้น

เพราะฉะนั้น การให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งโดยอาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแล้วน่าจะมีความเป็นไปได้ค่อนข้างมาก ทั้งนี้ เนื่องเพราะตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 มาตรา 54 กำหนดให้จังหวัดหนึ่ง ๆ มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติภารกิจให้เหมาะสมกับท้องที่และประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหารซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัดและรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ นอกจากนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดยังเป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งตามมาตรา 19 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2536 กำหนดอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การปกครองท้องที่ การปกครองท้องถิ่น การทะเบียนราษฎร การส่งเสริมการศึกษาและการประกอบอาชีพ การพัฒนาชุมชน การรักษาความมั่นคงภายใน การป้องกันสาธารณภัย การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การที่ดิน การสาธารณสุขโรคและการสาธารณสุขการ การโยธา การราชทัณฑ์ การผังเมืองและการพัฒนาชนบท

ดังนั้น จากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นหัวหน้าผู้ดูแลการบริหารงานทั้งจังหวัดและมีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในจังหวัด มีอำนาจ

สั่งการอำเภอและคอยกำกับดูแลตำบลหมู่บ้าน ตลอดจนมีอำนาจสั่งการใด ๆ เพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในจังหวัด รวมทั้งการยุติหรือระงับข้อพิพาท ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในจังหวัดหนึ่ง ๆ นั้นได้

ในการจัดตั้งคณะกรรมการที่จะให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจแต่งตั้งนั้นจะต้องมีกฎหมายรองรับให้อำนาจจัดตั้งได้ เพราะหากไม่มีกฎหมายรองรับแล้วก็จะไม่สามารถบังคับใช้และไม่เกิดความศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะเป็นกฎหมายใดให้อำนาจในการจัดตั้งก็ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในแต่ละฉบับ ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 หรือข้อบัญญัติจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498

ดังนั้น การได้มาซึ่งคณะกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรมาจากการแต่งตั้งเพื่อให้ได้บุคคลที่เป็นกลางอย่างแท้จริงตามความต้องการของคู่พิพาท และการดำรงตำแหน่งของกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยเมื่อได้ทำการไกล่เกลี่ยและเสร็จสิ้นกระบวนการการระงับข้อพิพาทเรียบร้อยแล้ว ถือว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนี้ยุติลงไปพร้อม ๆ กับข้อพิพาทยุติ เนื่องจากปัญหาข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันซึ่งอาจต้องใช้บุคคลต่างลักษณะกันเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย เพราะฉะนั้น จึงควรมีลักษณะเป็นการเฉพาะแล้วแต่กรณี ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ศึกษา ทุกฝ่ายเห็นด้วยว่าคณะกรรมการควรมีลักษณะเป็นการเฉพาะกิจ คือ เมื่อปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการจะสลายไป ส่วนคณะกรรมการจะเป็นใครนั้นให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณี

4.1.4 กระบวนการระงับข้อพิพาท แยกเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้ (ดูภาพที่ 4)

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจสภาพปัญหาและดำเนินการไกล่เกลี่ยโดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

เมื่อมีปัญหาข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจะทำการสำรวจสภาพปัญหาเบื้องต้นโดยให้ครอบคลุมถึงสาเหตุของการพิพาท สภาพความเสียหายเพื่อหาแนวทางการระงับข้อพิพาท และดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามอำนาจหน้าที่ เช่น หากข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมนั้นเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเพื่อให้หมู่บ้านมีความสุขตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาตรา 27 ในอันที่จะต้องรักษาความสงบสุขของสมาชิกในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจึงมีหน้าที่ในการสำรวจสภาพปัญหาเบื้องต้นเพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุของการเกิดข้อพิพาทและตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น จากนั้นจึงหาแนวทางหรือวิถีทางในการระงับข้อพิพาทเพื่อให้ข้อพิพาทยุติ โดยเรียกคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาพบเพื่อทำการเจรจาไกล่เกลี่ยให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

หรือหากข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมนั้นเกิดขึ้นในตำบล กำนันซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นผู้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเพื่อให้สมาชิกในตำบลนั้นมีความสงบสุข ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของกำนันตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาตรา 34 ในอันที่จะต้องตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบล และเพื่อที่จะรักษาความสุจริตของราษฎรในตำบล กำนันจึงมีหน้าที่ในการสำรวจสภาพปัญหาเบื้องต้นเพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุของการเกิดข้อพิพาทและตรวจสอบสภาพความเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้หาแนวทางในการระงับข้อพิพาท หลังจากนั้นให้กำนันเรียกคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาพบเพื่อทำการเจรจาไกล่เกลี่ยทำความเข้าใจระหว่างกัน

หรือหากข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมนั้นเกิดขึ้นอำเภอ นายอำเภอซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นผู้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบราษฎรในอำเภอในการแก้ไขปัญหาคความทุกข์ความเดือดร้อนของราษฎรในความดูแลของตนเพื่อให้ปัญหาข้อพิพาทระงับลงไปด้วยดี ตามอำนาจหน้าที่ที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาตรา 87 และ 108 ให้อำนาจไว้ นายอำเภอมีหน้าที่สำรวจสภาพปัญหาเบื้องต้นเพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุของการเกิดข้อพิพาทและตรวจสอบสภาพความเสียหายที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุของการเกิดข้อพิพาทและตรวจสอบสภาพความเสียหายเบื้องต้นเพื่อจะได้หาแนวทางในการระงับข้อพิพาทโดยให้นายอำเภอเรียกคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาพบเพื่อทำการเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างกัน

ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการดำเนินการตามภาระหน้าที่ตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งตามกฎหมายฉบับดังกล่าวมิได้มีกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ จึงเป็นเรื่องระหว่างคู่กรณีกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่จะดำเนินการกันเอง

เมื่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นได้เรียกให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาพบและทำการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างคู่กรณีระงับลง หากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นสามารถ

ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้สำเร็จ ถือว่าข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมยุติลง แต่หากข้อพิพาทดังกล่าวไม่สามารถยุติลงได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม และคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายขอให้ตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาท โดยได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทราบตามความต้องการดังกล่าวแล้ว หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจะจัดทำรายงานเสนอเพื่อขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า

ขั้นตอนที่ 2 แต่งตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดรับรายงานการขอตั้งคณะกรรมการจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นแล้ว ให้รีบแต่งตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาทอันประกอบด้วยบุคคล 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย และฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายตามข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นกรณี ๆ ไป เช่น กรณีที่พิพาทเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากสารเคมีสะสมในร่างกาย ควรมีการตั้งแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรคเป็นผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย เพื่อจะได้ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อมูลเกี่ยวกับโรคดังกล่าว เป็นต้น เนื่องจากข้อพิพาทที่เกิดขึ้นอาจมีสาเหตุการแพร่กระจายของมลพิษตามประเภทของมลพิษ ซึ่งจะต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ จึงอาจต้องใช้ระยะเวลาในการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเข้าร่วมเป็นกรรมการผู้ไกล่เกลี่ย จึงควรมีระยะเวลาเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีเวลาในการแต่งตั้งคณะกรรมการภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับรายงานการร้องขอตั้งคณะกรรมการจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 การสอบข้อเท็จจริงและถามข้อเรียกร้องจากคู่กรณี

หลังจากแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการระงับข้อพิพาทซึ่งประกอบด้วยองค์คณะสามฝ่ายแล้ว ให้กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยทำการสอบสวนหาข้อเท็จจริง โดยอาจเรียกข้อมูลหรือขอความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาข้อพิพาท หลังจากนั้นก็จะเรียกให้คู่พิพาทที่ละฝ่ายเข้ามาให้ถ้อยคำเป็นการส่วนตัว ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาข้อพิพาทซึ่งมีความขัดแย้งระหว่างคู่กรณีระหว่างกัน ในระยะแรก ๆ อาจยังมีการใช้อารมณ์ความรู้สึกเข้าตัดสินใจกัน จะทำให้ไม่สามารถทำการเจรจาไกล่เกลี่ยได้ จึงควรมีการแยกกันสอบถามหาข้อเท็จจริงและความต้องการของแต่ละฝ่ายก่อนเพื่อเป็นแนวทางในการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างกัน ในขั้นตอนนี้อาจต้องใช้ระยะเวลามากเนื่องจากต้องใช้เวลาในการสอบสวนหาข้อเท็จจริง จึงอาจต้องมีการทำวิจัยเพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุของการเกิดปัญหาข้อพิพาท ซึ่งก็ได้เคยมีตัวอย่างกรณีปัญหาข้อพิพาท

เกี่ยวกับกลิ่นเหม็นและเขม่าควัน ณ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อหาสาเหตุของปัญหาแล้ว โดยใช้เวลาในการทำวิจัยประมาณ 2 เดือนนับแต่วันที่มีการเจรจา จึงควรให้มีระยะเวลาในการดำเนินการของคณะกรรมการเพื่อสอบถามหาข้อเท็จจริงและขอเรียกร้องจากคู่กรณี ภายในระยะเวลา 60 วันนับแต่วันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ขั้นตอนที่ 4 การเจรจาไกล่เกลี่ย

เมื่อคณะกรรมการได้รับข้อมูลและสอบข้อเท็จจริง ตลอดจนสอบถามข้อเรียกร้องจากคู่กรณีแล้ว ก็จะนำไปสู่ขั้นตอนของการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยให้คู่กรณีทั้งสองฝ่าย คือ ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายหรือผู้แทน ผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้แทน ตลอดจนคณะกรรมการทั้งหมดร่วมกันทำการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งในขั้นตอนนี้กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยจะต้องใช้กลยุทธ์และกลวิธีต่าง ๆ เพื่อให้คู่พิพาทยอมลดหย่อนข้อเรียกร้องลงไปเพื่อจะได้นำไปสู่ข้อตกลงที่เป็นไปด้วยความพึงพอใจของทุกฝ่าย โดยไม่พยายามชี้ว่าใครผิดใครถูกอันจะเป็นการสร้างความบาดหมางมากยิ่งขึ้น กรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรใช้เทคนิคการเกลี้ยกล่อมให้ฝ่ายที่ผิดยอมรับความผิดของตนและพยายามให้ฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายเรียกร้องค่าเสียหายให้พอสมควรแก่ฐานะรูปและควรสร้างบรรยากาศให้มีลักษณะเป็นกันเอง พยายามขจัดความขัดแย้งระหว่างคู่กรณี และควรใช้เวลาให้สั้นมากที่สุดเพื่อให้สามารถปรับความเข้าใจได้เร็วยิ่งขึ้น² คณะกรรมการทั้งคู่จะร่วมกันเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อให้ข้อพิพาทระงับลงด้วยดีด้วยความพึงพอใจของทุกฝ่าย โดยจะหลีกเลี่ยงความรู้สึกของการเผชิญหน้ากันระหว่างคู่พิพาท แต่จะเป็นการสร้างบรรยากาศและความรู้สึกของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการยุติข้อพิพาท ส่วนในขั้นตอนนี้อาจจะใช้ระยะเวลาพอสมควรเพื่อให้เกิดบรรยากาศของความเป็นกันเอง โดยอาจจะมีการจัดการประชุมเพื่อปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน และหาทางให้เกิดความปรองดองระหว่างกัน จึงอาจใช้ระยะเวลาประมาณ 30 วันนับแต่วันเสร็จสิ้นการสอบข้อเท็จจริงและถามข้อเรียกร้องจากคู่กรณี

² สุณีย์ มัลลิกะมาลย์, อมราวดี อังค์สุวรรณ, วิณา เรืองสกุล, รายงานผลการวิจัยเงินทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช เรื่อง ตุลาการหมู่บ้าน (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 89-91.

4.1.5 ผลของการระงับข้อพิพาท ผลของการระงับข้อพิพาท สามารถแยกพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ

4.1.5.1 ผลจากการเจรจาไกล่เกลี่ย หลังจากคณะกรรมการได้ทำการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยใช้กลยุทธ์ กลวิธี เทคนิคต่าง ๆ ตามที่คู่กรณีได้สมัครใจเข้าร่วมดำเนินการตามกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาทตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วนั้น ผลของการเจรจาไกล่เกลี่ยจะปรากฏผลเป็น 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 ผลสำเร็จทำให้ข้อพิพาทยุติ คู่พิพาททั้งสองฝ่ายพึงพอใจในผลของข้อยุติที่ได้มา โดยต่างยอมที่จะยุติข้อพิพาทเดิมและรับเอาข้อตกลงใหม่ ขั้นตอนนี้จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อที่จะบังคับตามกฎหมายได้หากภายหลังปรากฏว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น ข้อตกลงใหม่นั้นจะต้องบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น หรือผู้แทนของฝ่ายนั้น ซึ่งเป็นวิธีการตามมาตรา 851 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้เพราะเมื่อคู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอมตกลงตามเงื่อนไขและข้อตกลงที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายทำคำเสนอคำสนองต้องตรงกัน ถือว่าสัญญาเกิด เพราะฉะนั้น คณะกรรมการระงับข้อพิพาทมีหน้าที่ต้องจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรและลงลายมือชื่อคู่กรณีเป็นสำคัญเพื่อจะบังคับตามกฎหมายได้หากภายหลังปรากฏว่า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น

กรณีที่ 2 ผลไม่สำเร็จทำให้ข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมไม่สามารถยุติ หากปรากฏผลของการเจรจาไกล่เกลี่ยที่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการระงับข้อพิพาทนั้นไม่สามารถยุติข้อพิพาทลงได้ไม่ว่าด้วยเหตุที่ผู้เสียหายไม่ยอมรับในข้อเสนองของฝ่ายผู้ก่อให้เกิดความเสียหายก็ดี หรือฝ่ายผู้ก่อให้เกิดความเสียหายไม่ยอมรับตามเงื่อนไขที่ผู้ได้รับความเสียหายเรียกร้องก็ดี ข้อพิพาทเดิมที่มีต่อกันยอมไม่อาจจะรับลงได้ ถือว่าเป็นข้อพิพาทที่ยังไม่ยุติ ผลของการที่ข้อพิพาทไม่ยุติเท่ากับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมยังคงมีอยู่ หากคู่กรณีไม่พอใจสามารถใช้สิทธิดำเนินคดีตามกระบวนการทางศาลต่อไป

ผลจากการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยนี้ จะสัมพันธ์กับกระบวนการระงับข้อพิพาทในขั้นตอนที่ 4 คือ ขั้นตอนการเจรจาไกล่เกลี่ย กล่าวคือ เมื่อมีการเจรจาไกล่เกลี่ยจนถึงช่วงสุดท้ายของการเจรจา จะปรากฏผลว่าคู่กรณียอมรับหรือไม่ยอมรับตามเงื่อนไขในระหว่างการประชุมเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างกัน หากคู่กรณียอมรับตามเงื่อนไขแล้ว

ก็จะมีการทำบันทึกข้อตกลงเพื่อให้คู่กรณีลงนามยอมมาตามข้อตกลงนั้นในเวลาเดียวกัน จึงไม่เป็นปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

ปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมาก็คือ ปัญหาที่ยังไม่สามารถตกลงยอมรับตามเงื่อนไขกันได้ แต่ระยะเวลาที่กำหนดไว้อาจเหลือน้อยลงหรือหมดลงไป จึงต้องพิจารณาแยกเป็น 2 กรณี คือ

กรณีแรก ระยะเวลาไม่เอื้ออำนวยต่อการเจรจาติดต่อไป ก็อาจต้องขอขยายระยะเวลาซึ่งการขยายระยะเวลาจะต้องมีพฤติการณ์พิเศษ

คำว่า “พฤติการณ์พิเศษ” เป็นคำที่มีในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 23 ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ยื่นคำขอ โดยทำเป็นคำร้อง ให้ศาลมีอำนาจที่จะออกคำสั่งขยายหรือย่อระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้หรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้ หรือระยะเวลาที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งอันกำหนดไว้ในกฎหมายอื่นเพื่อให้ดำเนินหรือมิให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ก่อนสิ้นระยะเวลานั้น แต่การขยายหรือย่อเวลาเช่นว่านี้ให้ฟังทำได้ต่อเมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ...” และท่านอาจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง ข้อเท็จจริงใด ๆ ที่แสดงให้เห็นอุปสรรคที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการที่จะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาตามปกติ และได้ยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายความหมายไว้คือ ทนายจำเลยไม่สามารถยื่นคำให้การภายในกำหนด เพราะยังต้องรอเอกสารสำคัญซึ่งจะส่งมาจากต่างประเทศ เป็นต้น³

ในกรณีข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม พฤติการณ์พิเศษในกรณีนี้ เช่น การทำการวิจัยเพื่อหาข้อมูลสนับสนุนการหาสาเหตุของความเสียหายยังไม่เรียบร้อย ทำให้ไม่สามารถหาข้อมูลมาใช้ประกอบการเจรจาไกล่เกลี่ย หรือข้อพิพาทมีแนวโน้มที่จะสามารถยุติลงได้ด้วยดี ก็อาจขอขยายระยะเวลาได้โดยขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งขยายระยะเวลา

³ ธานินทร์ กรัยวิเชียร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงยุติธรรม จำกัด, 2521), หน้า 404.

กรณีที่สอง แม้ว่าจะขยายระยะเวลาให้ต่อไป ข้อพิพาทก็ไม่สามารถยุติลงได้ กรณีนี้จึงไม่มีประโยชน์ที่จะขยายหรือดำเนินการอย่างไรต่อไป คณะกรรมการก็อาจยุติการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อให้คู่กรณีดำเนินการตามกฎหมายต่อไป นั่นคือ นำคดีไปฟ้องต่อศาลภายในกำหนดอายุความฟ้องคดี

ดังนั้น ระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมควรดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันแต่งตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ส่งขยายระยะเวลา

อย่างไรก็ตาม การเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อให้มีการระงับยับยั้งการทำลายสิ่งแวดล้อมกรณีนี้จะต้องพิจารณาด้วยว่า หากการทำลายสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานตามกฎหมาย การกระทำของผู้ประกอบกิจการย่อมเป็นความผิดตามกฎหมาย ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานที่สั่งให้ยุติ ระวังหรือแก้ไขมิให้ดำเนินการใด ๆ อันเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมอีกต่อไป ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งอันเกิดจากการกระทำผิดกฎหมายของโรงงานอุตสาหกรรม เช่น กรณีน้ำเสีย หรืออากาศที่ระบายออกนอกโรงงานยังมีค่าสูงกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด ซึ่งเป็นกรณีที่โรงงาน ซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษกระทำการผิดต่อพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ที่กำหนดซึ่งกรณีนี้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบย่อมมีอำนาจที่จะเข้ามาดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายได้ ตามมาตรา 82

4.1.5.2 ผลต่ออายุความฟ้องร้อง ตามกระบวนการวิธีพิจารณาคความแพ่งเมื่อมีสิทธิเรียกร้องเกิดขึ้น อายุความจะเริ่มทันทีจนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือจนกว่าจะได้มีการใช้สิทธิเรียกร้องโดยการเริ่มฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งเมื่อมีการฟ้องคดีหรือมีการกระทำใด ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติเพื่อให้อายุความสะดุดหยุดลงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14 ซึ่งบัญญัติว่า

อายุความย่อมสะดุดหยุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ ชำระหนี้ให้บางส่วน ชำระดอกเบี้ย ให้ประกันหรือกระทำการใด ๆ อันปราศจากข้อสงสัยแสดงให้เห็นเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง

- (2) เจ้าหนี้ได้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องหรือเพื่อให้ชำระหนี้
- (3) เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย
- (4) เจ้าหนี้ได้มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา
- (5) เจ้าหนี้ได้กระทำการอื่นใดอันเป็นผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดี

ตามปกติอายุความเริ่มนับเรื่อยไปไม่มีอะไรมาทำให้อายุความหยุดชะงักลงได้ เนื่องจากการที่กฎหมายกำหนดให้นับอายุความก็เพื่อตัดสิทธิฟ้องร้องของผู้ไม่ใช่สิทธิ แต่หากกำหนดอายุความที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้วนั้นไม่สามารถเดินต่อไปได้ เพราะมีปรากฏการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดอันกฎหมายได้บัญญัติไว้ ทำให้อายุความที่กำลังเดินอยู่นั้นได้สะดุดหยุดลง มีผลให้อายุความไม่สามารถเดินต่อไปได้ ถือว่าเป็นกรณีที่อายุความสะดุดหยุดลง

ในกรณีที่มีการใช้สิทธิเรียกร้องและการใช้สิทธิเรียกร้องนั้นบรรลุผลได้รับความพอใจจนถึงขั้นมีการบังคับให้ชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง สิทธิเรียกร้องนั้นก็ป็นอันระงับสิ้นไป ไม่ต้องนับอายุความกันอีกต่อไป เพราะได้ยุติเลิกกันไปโดยได้รับความพอใจแล้ว แต่หากการใช้สิทธิเพื่อที่จะตั้งหลักฐานแห่งสิทธิ แม้จะยังไม่ใช่เป็นการบังคับตามสิทธิ เป็นเหตุให้สิทธิเรียกร้องยังมีอยู่ต่อไป หากทิ้งไว้ไม่ใช่อายุความก็ต้องเริ่มนับกันใหม่ เพราะถือว่ายังมีสิทธิเรียกร้องที่จะใช้ เมื่อไม่ใช่สิทธิจึงต้องเริ่มนับอายุความกันใหม่ต่อไป⁴

กรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายในข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมใช้สิทธิในการขอให้ตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมจะถือว่าเป็นการกระทำอย่างอื่นอันมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดีหรือไม่

คำว่า “เจ้าหนี้” คือ บุคคลที่มีความผูกพันอันมีผลในทางกฎหมายโดยชอบที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้รับผิดชอบชำระหนี้อันมีวัตถุประสงค์เป็นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำ หรือ

⁴ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 (ภาค 1-2), แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2505 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2505), หน้า 253.

ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ตน⁵ เช่น หนี้ละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 เจ้าหนี้ในที่นี้ คือ บุคคลผู้ได้รับความเสียหายถึงชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด มีสิทธิเรียกร้องที่จะได้รับชำระหนี้ด้วยการได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทำละเมิดคือลูกหนี้ สำหรับในกรณีข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มาตรา 96 เจ้าหนี้ คือ ผู้ได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย หรือทรัพย์สินจากการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษที่อยู่ในความครอบครองของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ซึ่งเป็นลูกหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วยการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าหนี้นั้นตั้งนั้น ผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเจ้าหนี้ตามกฎหมายแพ่ง

คำว่า “กระทำการอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกับการฟ้องคดี” หมายถึง การกระทำการอื่นใดก็ตามซึ่งผลของการกระทำนั้นมีวัตถุประสงค์เป็นอย่างเดียวกับการฟ้องคดี เพื่อดังหลักฐานแห่งสิทธิเรียกร้อง หรือเพื่อฟ้องคดีเพื่อให้ชำระหนี้ เช่น การยื่นคำร้อง ขัดทรัพย์สินหรือการยื่นคำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์สินเพื่อตีใช้หนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือเจ้าหนี้ร้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลอันเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237-238 หรือการร้องขอให้อำเภอเปรียบเทียบ ในกรณีที่อำเภอมีอำนาจทำการเปรียบเทียบ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาตรา 108 เป็นต้น ถือได้ว่าเป็นการกระทำของเจ้าหนี้อันมีผลเป็นอย่างเดียวกับการฟ้องคดี⁶ การที่เจ้าหนี้นำข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องไปร้องเรียนหรือเสนอต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเพื่อให้ความช่วยเหลือประนีประนอมให้ ท่านอาจารย์อนุมัติ ใจสมุทร เห็นว่า เป็นเรื่องที่ยื่นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป⁷ หรือการที่กฎหมายให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองใช้อำนาจในการเปรียบเทียบคดีก็มีผลให้ข้อพิพาทยุติลงไป

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 277.

⁶ ไชยยศ เหมะรัชตะ, กฎหมายว่าด้วยนิติกรรม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 857-858.

⁷ อนุมัติ ใจสมุทร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมนิติศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2510), หน้า 459.

ปัญหาที่ตามมาก็คือ วิธีการระงับข้อพิพาทโดยคณะกรรมการระงับข้อพิพาท สิ่งแวดล้อมเป็นการกระทำตามข้อใดหรือไม่ตามมาตรา 193/14 นั้น ยังไม่ปรากฏหลักฐาน หรือข้อมูลใดที่จะชี้ให้เห็นได้ว่าเป็นการกระทำที่ตรงกับอนุมาตราใดอนุมาตราหนึ่งของ มาตรา 193/14 (1)-(5) แต่เพื่อตีความให้เป็นประโยชน์แก่การใช้กระบวนการดังกล่าว เมื่อเทียบกับมาตรา 193/14 (4) ซึ่งเป็นกระบวนการของวิธีการอนุญาโตตุลาการ วิธีการดังกล่าวมีแนวความคิดที่จะหลีกเลี่ยงการพิพาทกันในศาล จึงได้มีการตั้งอนุญาโตตุลาการ โดยหลักการแล้วจึงน่าจะเทียบเคียงได้กับการใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยคณะกรรมการ ระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหลักการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แม้จะไม่ชี้ขาดเหมือน อย่างกรณีอนุญาโตตุลาการ แต่ผลของวิธีการดังกล่าวก็เพื่อระงับข้อพิพาทนอกศาล เช่นเดียวกัน จึงถือว่าเป็นหลักการเดียวกับวิธีอนุญาโตตุลาการ และเมื่อพิจารณาร่วมกับ มาตรา 193/14 (5) คำว่า “การกระทำอื่นใด” ในที่นี้หมายถึง วิธีการใด ๆ ก็ได้ที่เจ้าหน้าที่ ยอมรับที่จะนำมาใช้เพื่อให้ข้อพิพาทยุติโดยไม่ฟ้องศาล แต่ผลของการใช้วิธีการอื่นใด มีค่าเทียบเท่ากับการฟ้องศาล ดังเช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 158-159/2524, คำพิพากษา ฎีกาที่ 2637/2524 วินิจฉัยว่า เจ้าพนักงานประเมินทำการประเมินภาษี ถือได้ว่า กรมสรรพากรจำเลยได้ใช้สิทธิเรียกร้องให้โจทก์ชำระหนี้ที่ค้าง ถือเป็นการกระทำอันมีผล เป็นอย่างเดียวกับการฟ้องคดีเพื่อให้ชำระหนี้ตามที่เรียกร้องอันเป็นเหตุให้อายุความสะดุด หยุดลง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การตั้งคณะกรรมการเพื่อระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมโดยการนำ สิทธิเรียกร้องที่เจ้าหน้าที่ (ผู้เสียหาย) มีต่อลูกหนี้ (ผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย) เพื่อตั้งหลักฐาน แห่งสิทธิเรียกร้อง หรือเพื่อให้ชำระหนี้ เป็นการกระทำอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกับการ ฟ้องคดี ทั้งนี้ เนื่องจากเจ้าพนักงานประเมินภาษีได้กระทำไปในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่โดยการใช้ วิธีการประเมินภาษีแทนอันเป็นวิธีการอื่นใดที่ไม่ใช่การฟ้องคดี แต่มีผลคือทำให้ข้อพิพาทยุติ โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยคณะกรรมการระงับ ข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมเป็นการกระทำอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกับการฟ้องคดี ตามมาตรา 193/14 (5) แต่มีปัญหามากกว่า ยังไม่มีคำอธิบายหรือคำพิพากษาฎีกาที่ชัดเจน จึงเป็นเพียงความคิดเห็น

เมื่ออายุความสะดุดหยุดลง มีผลทำให้ระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนนั้นไม่ถูกนับเข้าใน อายุความ และเมื่อเหตุที่ให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดเวลาใดให้เริ่มนับอายุความใหม่ ตั้งแต่เวลานั้น ซึ่งผลของการที่อายุความสะดุดหยุดลงจะเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 193/15-193/18

ส่วนอายุความสะดุดหยุดอยู่ เป็นกรณีที่อายุความสะดุดหยุดอยู่เพราะมีสาเหตุบางประการและระหว่างช่วงเวลาที่มิสาเหตุของการสะดุดหยุดอยู่นี้ อายุความจะไม่นับ แต่เมื่อใดที่สาเหตุดังกล่าวหมดไป อายุความก็จะกลับมานับใหม่ แต่จะนับรวมกับอายุความที่นับมาก่อนการสะดุดหยุดอยู่ด้วย⁸

อย่างไรก็ตาม เรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่นี้ เนื่องจากคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 เห็นว่าอาจก่อให้เกิดความสับสนกับเรื่องอายุความสะดุดหยุดลง จึงมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 ฉบับปัจจุบัน⁹

4.2 การทดสอบรูปแบบและโครงสร้างคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมกับปัญหาข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

ในหัวข้อนี้จะทำการทดสอบรูปแบบและโครงสร้างของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมตามที่ได้อธิบายไว้ในรูปแบบและโครงสร้างคณะกรรมการที่เหมาะสมในหัวข้อ 4.2 กับปัญหาข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน เพื่อหาความเป็นไปได้ที่จะนำรูปแบบและโครงสร้างดังกล่าวใช้กับการแก้ไขเยียวยาปัญหาข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมต่อไป โดยจะนำกรณีปัญหาข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างนางมยุรี เดวียะคนงานที่เจ็บป่วยเนื่องจากได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกายจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน โดยนางมยุรี เดวียะได้เป็นโจทก์ฟ้องคดีต่อศาลแรงงานกลาง เมื่อปี พ.ศ.2537 ตามหมายเลขคดีดำที่ 6766/2537 ข้อเท็จจริงในคดีนี้เป็นเรื่องที่โจทก์เป็นพนักงานในโรงงานของบริษัท อิลิคโทรเซรามิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ซึ่งประกอบกิจการเกี่ยวกับชิ้นส่วนเครื่องอุปกรณไฟฟ้าและเครื่องมือสื่อสาร ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ได้ฟ้องสำนักงานประกันสังคม จำเลยที่ 1 เพื่อเรียกร้องให้สำนักงานประกันสังคมจ่ายเงินทดแทนจากกองทุน

⁸ จำปี โสติกพันธ์, หลักกฎหมายนิติกรรมสัญญา (กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสาร จำกัด, 2538), หน้า 190.

⁹ เรื่องเดียวกัน.

เงินทดแทนอันเนื่องจากการเจ็บป่วยจากการทำงานตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 บริษัท อิเล็กโทรเซรามิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด จำกัดที่ 2 โดยมีนายคัตสุฮิโกะ มาเอตะ จำกัดที่ 3 นายคัตสุฮิซา ชิโรซากิ จำกัดที่ 4 กรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทน บริษัทฯ ในฐานะที่บริษัทฯ เป็นผู้ประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องมือวิทยาศาสตร์ อื่น ๆ รวมทั้งสารเคมีที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้ที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งจำเป็นต้อง ป้องกันระมัดระวังมิให้สารเคมีรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับ อันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัย ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

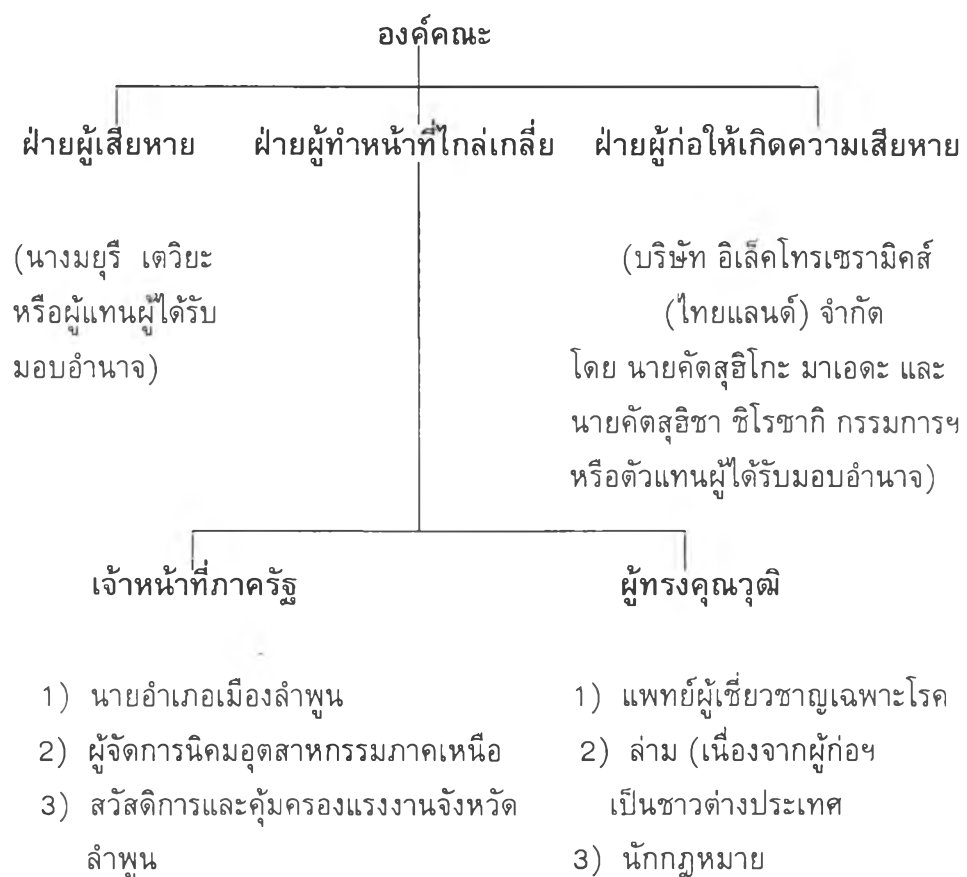
ข้อเท็จจริงในคดีสรุปได้ว่า โจทก์เป็นลูกจ้างของจำเลยที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 ในตำแหน่งพนักงานบัดฝุ่นแฉงวงจรวจรอิเล็กทรอนิกส์ วงจรไฟฟ้า วิทยุและโทรทัศน์ ในระหว่างที่ทำงานในโรงงาน ประมาณปี พ.ศ.2536 โจทก์มีอาการเจ็บป่วย ได้ไปพบ แพทย์เพื่อตรวจรักษา ซึ่งแพทย์ได้แจ้งว่าป่วยเป็นโรคสารพิษอลูมินาสะสมในสมอง โจทก์ ได้แจ้งผลการตรวจของแพทย์ให้จำเลยที่ 2 ทราบเพื่อเบิกค่ารักษาพยาบาล แต่จำเลยที่ 2 ไม่จ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ และให้โจทก์ไปตรวจรักษาที่แพทย์ประจำของบริษัท ต่อมา โจทก์ได้ยื่นเรื่องต่อสำนักงานประกันสังคมเพื่อขอให้จ่ายเงินทดแทนจากการเจ็บป่วยตาม พระราชบัญญัติประกันสังคม แต่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนได้แจ้งผลการจ่ายเงิน ทดแทนว่า โจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนจากกองทุนเงินทดแทน เพราะอันตรายที่ได้รับ ไม่ได้เกิดจากการทำงาน คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาสืบพยานตามกระบวนการ พิพากษาของศาล

ต่อมาเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 ศาลแรงงานได้มีคำพิพากษาตามคดี หมายเลขแดงที่ 8729/2539 พิพากษาว่าโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาลค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยที่ 2-4 เนื่องจากการเจ็บป่วยของโจทก์ไม่ได้เกิดจาก สารอลูมินาจากการทำงาน เพราะโจทก์มีเพียงผลการตรวจหาสารอลูมินาในร่างกายที่มี ปริมาณสูงจนผิดปกติเพียงอย่างเดียวจากแพทย์หญิงอรพรรณ เมธาดีลกุล ไม่อาจยืนยัน เด็ดขาดได้ว่าอาการป่วยของโจทก์เกิดจากสารอลูมินาจากการทำงาน ทั้งพยานบุคคล ที่จำเลยนำสืบเป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญ ซึ่งเมื่อเบิกความประกอบกับเอกสารทางวิชาการ ของต่างประเทศเกี่ยวกับสารอลูมินา ซึ่งมีน้ำหนักดีกว่าพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบ จึงเท่ากับว่าจำเลยที่ 2-4 ไม่ได้ทำละเมิดต่อโจทก์ ทำให้สารพิษรั่วไหลหรือแพร่กระจาย

จนเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับอันตรายจากสารพิษดังกล่าว ศาลแรงงานกลางจึงพิพากษายกฟ้องโจทก์ (รายละเอียดของคดี โปรดดู ผนวก ข.)

จากผลของคำพิพากษาของศาลที่ให้ยกฟ้องโจทก์ ทำให้โจทก์ไม่อาจที่จะได้รับการเยียวยาแก้ไขหรือได้รับค่ารักษาพยาบาลเพื่อชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นอันเกิดจากการปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการวินิจฉัยพิจารณาของศาล จากข้อเท็จจริงนี้เอง ผู้วิจัยจึงคิดว่าน่าจะยกมาเป็นกรณีศึกษาเพื่อวิเคราะห์ว่ารูปแบบ โครงสร้างการระงับข้อพิพาทที่นำเสนอมาแล้วนั้นจะนำมาใช้กับกรณีปัญหาข้อพิพาทนี้ได้หรือไม่ เพียงใด ดังนี้

โครงสร้างของคณะกรรมการระงับข้อพิพาทที่จะนำมาใช้กับกรณีนี้ ประกอบด้วยบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเข้าร่วมเป็นกรรมการ ดังนี้คือ (ดูภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 โครงสร้างคณะกรรมการระงับข้อพิพาทสิ่งแวดล้อม
กรณีข้อพิพาทที่เกิดในเขตนิคมอุตสาหกรรมลำพูน

4.2.1 องค์คณะของคณะกรรมการ ประกอบด้วย

4.2.1.1 ฝ่ายผู้เสียหาย กรณีปัญหาข้อพิพาทนี้ ผู้เสียหาย คือ นางมยุรี เติวียะ ซึ่งเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการได้รับสารอลูมินาเข้าสู่ร่างกาย จนต้องเจ็บป่วยเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งสามารถที่จะตกลงเจรจาตัดสินใจด้วยตนเองเพื่อที่จะมีส่วนร่วมในการระงับข้อพิพาทเพื่อให้ข้อพิพาทยุติลงด้วยดี

4.2.1.2 ฝ่ายผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย กรณีปัญหาข้อพิพาทนี้ ผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย คือ บริษัท อิลีคโทรเซรามิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด โดยมีกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท คือ นายคัตสุฮิโกะ มาเอตะ จำนวนที่ 3 และนายคัตสุชิซา ชิโรซากิ จำนวนที่ 4 หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย เพราะกรรมการผู้กระทำการแทนซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดมลพิษในฐานะที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ มีอำนาจตัดสินใจเพื่อที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับข้อเสนอฟันฝ่ายผู้เสียหายได้เรียกร้อง

4.2.1.3 ฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐและ ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ คือ

1) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ประกอบด้วย บุคคลดังต่อไปนี้

1.1) นายอำเภอเมืองลำพูน เนื่องจากข้อพิพาทเกิดขึ้นในเขตอำเภอเมืองลำพูน ซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของนายอำเภอผู้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2457 นายอำเภอเมืองลำพูนนี้ควรเป็นนายอำเภอคนปัจจุบัน เพราะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบภายในอำเภอ แต่นายอำเภออาจมอบหมายให้ ปลัดอาวุโสหรือปลัดอำเภอที่ปฏิบัติราชการอยู่ในช่วงเวลาที่ปัญหาเกิดขึ้นและยังไม่ได้โยกย้ายไปที่ใดในขณะจัดตั้งคณะกรรมการเป็นกรรมการแทนได้

1.2) ผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน เนื่องจากข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนี้ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ในการดำเนินการใด ๆ อันเกี่ยวกับการนิคมอุตสาหกรรมนั้นต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ และบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลการนิคมอุตสาหกรรม คือ ผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมเป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายจาก

ผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522

1.3) สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดลำพูน

เนื่องจากข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกับการพิพาทแรงงานระหว่างคู่กรณีที่เป็นนายจ้าง ลูกจ้างด้วย จึงมีปัญหายุ่งยากเกี่ยวข้องโดยตรงกับสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด เพราะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2515 ข้อ 5 จึงควรให้สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเข้าร่วมเป็นกรรมการฝ่ายผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยในการเจรจาไกล่เกลี่ย

2) ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

2.1) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค ซึ่งกรณีนี้เป็นกรณี

พิพาทเกี่ยวกับโรคจากสารอลูมิเนียม จึงควรมีแพทย์ผู้มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับโรคดังกล่าวเพื่อจะได้สามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างโรคที่เกิดขึ้นกับผลของความเสียหายที่นางมยุรี เติวียะ ได้รับ โดยเป็นแพทย์ที่แพทย์สามารถรับรองหรือได้มีการขึ้นทะเบียนต่อแพทยสภาว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโรคต่าง ๆ¹⁰

¹⁰ แพทยสภาได้ขึ้นทะเบียนแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งสามารถออกใบรับรองแพทย์เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพหรือการใด ๆ ได้ ซึ่งจากการประชุมแพทยสภาเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2539 และวันที่ 11 เมษายน พ.ศ.2539 ได้อนุมัติหนังสืออนุมัติแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาเวชศาสตร์ป้องกัน แขนงวิชาอาชีพเวชศาสตร์ ดังนี้

1. นายแพทย์อุดม เอกตาแสง	2. แพทย์หญิงมาลินี วงศ์พานิช
3. แพทย์หญิงอุบลรัตน์ สุขคนธมาน	4. นายแพทย์วิฑูรย์ อัดนโถ
5. นายแพทย์ศุภชัย รัตนมณีฉัตร	6. นาวาอากาศเอกดิษกุล รุณภัย
7. นายแพทย์บดี ชนะมัน	8. นายแพทย์ณรงค์ อุงคะสุวะผลา
9. นายแพทย์รพีพัฒน์ ชัดตประกาศ	10. นายแพทย์สมิง เก่าเจริญ
11. นายแพทย์สนธยา พริ้งลำพู	12. นายแพทย์สุนทร ศุภพงษ์
13. นายแพทย์วิชัย เอกพลากร	14. นายแพทย์โยธิน เบญจวง
15. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	16. แพทย์หญิงวิลาวัณย์ จึงประเสริฐ
17. นายแพทย์ครรชิต คุณาวุฒิ.	

2.2) ล่าม เนื่องจากกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการของบริษัท อิเล็กโทรเซรามิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด เป็นชาวญี่ปุ่นซึ่งไม่สามารถเข้าใจภาษาไทยได้ ในระหว่างที่นางมยุรี เดวียะ ได้เรียกร้องให้บริษัทจ่ายค่ารักษาพยาบาลและค่าเสียหายในระหว่างที่ยังทำงานอยู่กับบริษัท ปรากฏว่าไม่สามารถทำการตกลงเจรจากันได้ เพราะอุปสรรคในการสื่อสารที่ไม่อาจเจรจากันได้เข้าใจ ซึ่งจากการที่ได้ทำการสัมภาษณ์ถามความคิดเห็นนางมยุรี เดวียะ เกี่ยวกับความต้องการจัดให้มีคณะกรรมการระดับข้อพิพาท ซึ่งนางมยุรี เดวียะ ต้องการล่ามมากที่สุดเพื่อจะได้ช่วยให้สามารถพูดคุยกับกรรมการของบริษัท โดยตรง เพราะเท่าที่ผ่านมาไม่สามารถเจรจากับนายจ้างได้

2.3) นักกฎหมาย ควรจะมีนักกฎหมายเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย เนื่องจากเป็นข้อพิพาทที่มีปัญหาในแง่กฎหมาย รวมถึงวิธีการที่จะดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายและปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับกรเรียกร้องสิทธิตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533

4.2.2 ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ เมื่อบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ คณะกรรมการจะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังนี้ คือ ค้นหาข้อเท็จจริงที่จะทำให้ทราบว่า นางมยุรี มีสิทธิตามกฎหมายที่จะเรียกร้องให้ได้รับเงินชดเชยตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 หรือไม่ รวมทั้งการค้นหาข้อเท็จจริงว่าโรคที่นางมยุรี เป็นนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานหรือไม่ ต่อจากนั้นจึงได้ถามนางมยุรี ว่าประสงค์จะเรียกร้องอะไรบ้าง มีทางที่จะลดข้อเรียกร้องลงไปได้หรือไม่ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ถามผู้แทนบริษัท อิเล็กโทรเซรามิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ว่าพอใจที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่นางมยุรี หรือไม่ ถ้าจะชดเชยให้ ยินดีจะชดเชยได้มากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งทำการสอบถามข้อเท็จจริงและข้อมูลการพิจารณาตัดสินของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน เพื่อทราบถึงเหตุผลว่าทำไมจึงไม่ให้นางมยุรี ได้รับค่าชดเชยตามกฎหมาย ต่อจากนั้นจึงใช้เทคนิคการเจรจาไกล่เกลี่ยด้วยการจูงใจให้นางมยุรี ลดข้อเรียกร้องลงไป โดยอาจจะอ้างเหตุผลว่า ถ้านางมยุรี พ้อง (หรือในปัจจุบันปรากฏผลแล้วว่าศาลพิพากษายกฟ้อง) หรืออุทธรณ์คดี ศาลอาจพิพากษายืนและแม้จะฎีกาอีก ผลก็อาจเหมือนเดิม ซึ่งจะทำให้นางมยุรี ไม่ได้อะไรเลย รวมทั้งเสียเวลาด้วย และจะมีข้อพิพาทบาดหมางกับโรงงานอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โอกาสทำงานต่อก็คงไม่มี ซึ่งอาจส่งผลไปถึงคนในครอบครัวที่จะไม่ได้งานทำอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันก็จูงใจโรงงานว่าถ้าปล่อยให้ข้อพิพาทเป็นเช่นนี้ต่อไป จะส่งผลให้ภาพพจน์ของโรงงานเสื่อมเสียไป ซึ่งไม่เฉพาะในประเทศไทยแต่ยังไปไกลถึงต่างประเทศ เนื่องจากเป็นคดีสิ่งแวดล้อมที่นักสิ่งแวดล้อมทั่วโลกให้ความสนใจติดตาม

ข่าวอยู่ การลดราคาตอก การยอมผ่อนปรน และการยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่นางมยุรี แม้ว่าจะมีความมั่นใจว่าทางบริษัท ไม่มีความผิดก็ตาม จะเป็นการสร้างความเห็นใจให้กับ คนงานคนอื่น ๆ และชาวลำพูนว่าเป็นบริษัทต่างชาติที่มีเมตตาธรรมต่อคนงานไทยเหล่านี้ เป็นต้น

4.2.3 การได้มาและการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดลำพูน เป็นผู้แต่งตั้งกรรมการทั้งหมด

เพราะฉะนั้น ผลของการใช้วิธีการนี้น่าจะทำให้ข้อพิพาทบาดหมางระหว่าง นางมยุรี เติวียะ กับบริษัท อิเล็กโทรเซรามิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ยุติลงไปได้ด้วยดี